

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

ערר 1252-23

לפני כבוד חברי הוועדה:

סגן ראשת בית הדין, ד"ר ערן בר, עו"ד - יו"ר
חאג' יחיא ראאד, רו"ח - חבר

יערה תקשורת בע"מ מס' 513017228
ע"י מר/גברת צבי שמעון ביטון

העוררת:

נ ג ד

רשות המסים

המשיבה:

באמצעות היחידה לטיפול במענק השתתפות בהוצאות קבועות
רחוב בן גוריון 38 רמת גן
מייל: corona.ararim@taxes.gov.il

החלטה

א. העובדות

1. ביום 2.3.23 העוררת הגישה ערר באמצעות המערכת המקוונת של בית הדין על החלטת המשיבה בהשגה לקבלת מענק בהתאם להוראות חוק מענק סיוע לעסקים בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות זן אומיקרון של נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התשפ"ב-2022 (להלן: "חוק האומיקרון").
2. העוררת ביקשה להתערב בהחלטת המשיבה בהשגה מיום 24.1.23, במסגרתה נדחתה בקשת העוררת למענק, ובה נקבע שלא מתקיים קשר סיבתי בין הירידה במחזור העסקאות של העוררת לבין התפשטות זן האומיקרון.

ב. טענות הצדדים

3. בכתב הערר נטען שכל הכנסות העוררת מתחילת משבר הקורונה ועד סוף שנת 2021, מקורן במכרזים שנחתמו מול משרד הביטחון לפני משבר הקורונה. כתוצאה מהתפשטות נגיף הקורונה וגם כתוצאה מהתפשטות זן האומיקרון, לא יצאו הזמנות או מכרזים חדשים מטעם משרד הביטחון. רק בחודש יוני 2022 התחילו להגיע הזמנות חדשות ממשרד הביטחון, הזמנות שקיבלו ביטוי בדיווחיה החל מחודש אוקטובר 2022. לשיטת העוררת, בהתאם להוראות החוק היא זכאית למענק וזאת בשים לב לעובדה שבחוק נקבעה הזכאות על פי השוואה של ירידת המחזורים בין תקופת הבסיס לתקופת הזכאות.
4. העוררת הבהירה כי העסק קיים כבר משנת 2000 והעסק לא שב לפעילות סדירה במשך תקופה ארוכה בעקבות אי פרסום מכרזים על ידי משרד הביטחון מתחילת פרוץ משבר הקורונה.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

5. במהלך הדיון ב"כ העוררת השיב שאין ביכולתו להציג ראיות התומכות בטענה שהירידה במחזור העסקאות נובעת אך ורק בשל התפשטות זן האומיקרון, כאשר לשיטתו, די היה בהצגת ירידה בהכנסות בין מחזור הבסיס למחזור תקופת הזכאות. עוד טענה העוררת, כי אין מקום לבחון ראיות ספציפיות על מנת לערוך הבחנה האם הירידה במחזור העסקאות נובעת בשל משבר הקורונה או בשל התפשטות זן האומיקרון.
6. המשיבה בכתב התשובה טענה בהרחבה לגבי הרקע לחקיקת חוק האומיקרון, תנאי הסף בדבר קשר סיבתי, ופירטה לגבי השתלשלות ההליכים עד למועד הגשת הערר. המשיבה ציינה כי לעוררת לא הייתה ציפייה לחזור לאותם היקפי פעילות שהיו לה בתקופת הבסיס, ומכאן שלא מתקיים קשר סיבתי בין הירידה במחזורי העסקאות לבין ההשפעה שנגרמה בשל התפשטות זן האומיקרון. עוד נטען, כי מדיווחי ה-ESNA ניתן ללמוד על ירידה בהכנסות העוררת כבר בסוף שנת 2019, לפני תחילת משבר הקורונה, ירידה שנמשכה באופן מגמתי עד סוף שנת 2022.
7. המשיבה הפנתה לפסיקת בית המשפט העליון ולפסיקת בתי המשפט המחוזיים בהם נקבע שבמידה והמשיבה מציגה ראיות לכאורה, ראיות שיש בהן להעמיד בספק את קיומו של קשר סיבתי בין הירידה במחזור עסקאות העוררת לבין ההשפעה הכלכלית בשל נגיף הקורונה, על העוררת מוטל להוכיח כי מתקיים קשר סיבתי בעניינה. המשיבה טענה כי קביעות אלה רלוונטיות גם לגבי מענקים לפי חוק האומיקרון. עוד נטען כי העוררת טענה בעלמא שלא יצאו מכרזים בתקופת האומיקרון ובעקבות כך נפגעה פעילותה. טענה זו הועלתה מבלי שהעוררת הציגה כל הסבר או ראיה קונקרטית לכך שנפגעה בעקבות נגיף האומיקרון. בהתאם לכך, ביקשה המשיבה לדחות את הערר תוך חיוב העוררת בהוצאות הליך זה, בצירוף שכר טרחת עורך דין ומע"מ כחוק.

ג. דיון והכרעה

8. לאחר שבחנו את טענות הצדדים הגענו למסקנה כי דין הערר להידחות.

תכלית המענק

9. בחודש מרץ 2020 התפשט בישראל נגיף הקורונה ולצורך צמצום ההדבקה והתמודדות עמו, הוטלו הגבלות שונות על המשק הישראלי. בין היתר הוטלו הגבלות על פעילותם של מקומות ועסקים. כדי לסייע למשק להתמודד עם המשבר שנוצר בשל התפשטות הנגיף, יצאה הממשלה בתכנית כלכלית נרחבת וביום 20.4.20 פורסמה החלטת ממשלה מס' 5015, במסגרתה החליטה ממשלת ישראל להעניק "מענק בעד השתתפות בהוצאות קבועות בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות נגיף הקורונה" (להלן: "החלטת הממשלה"), עבור תקופת הזכאות מרץ – אפריל 2020.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

10. ביום 29.7.20 פורסם חוק התוכנית לסיוע כלכלי אשר במסגרתו נקבעו תנאים דומים לזכאות למענק עבור תקופות זכאות נוספות. מטרת החוק הייתה לסייע לעסקים אשר פעילותם העסקית נפגעה כתוצאה מההשפעה הכלכלית של נגיף הקורונה, בכך שיינתן מענק בעד השתתפות בהוצאות קבועות. במסגרת החוק נקבעו שבע תקופות זכאות נוספות לחודשים מאי 2020 ועד יוני 2021, לעוסקים העומדים בתנאי הזכאות למענקים.

11. ביום 4.7.22 פורסם חוק האומיקרון. המענק המיועד לעסקים שנפגעו מהתחלואה הגבוהה בזן האומיקרון בחודשים ינואר-פברואר 2022. מדובר בחוק נפרד מחוק הסיוע, ובתנאים שונים במעט. בחוק האומיקרון נקבעו הליכי ההשגה והערר זהים לאלו שנקבעו למענקי הוצאות קבועות. וועדת הערר הוסמכה לדון גם בעררים אלה, בהתאם להוראות חוק התוכנית לסיוע כלכלי.

12. תכלית החוק היא לסייע לבעלי עסקים שחלה ירידה במחזור עסקאותיהם כתוצאה מההשלכות של התפשטות זן האומיקרון. כמפורט בתזכיר חוק האומיקרון, בחודשים ינואר ופברואר 2022, חלה התפשטות העיקרית של זן האומיקרון. קצב התפשטות הזן היה גבוה במיוחד באופן יחסי לזנים קודמים, והביא לכך שקבוצה גדולה מהאוכלוסייה חלתה או שהתה בבידוד בהיקף גבוה לעומת גלי ההדבקה הקודמים, ובעקבות כך נעדרה משוק העבודה. כתוצאה מכך, הפעילות הכלכלית הסדירה של חלק מהעסקים נפגעה למשך תקופה ממושכת, וזאת לאחר שנתיים בהן הטילה הממשלה מעת לעת הגבלות משמעותיות על פתיחת עסקים ועל התייצבותם של עובדים במקום עבודתם.

13. בסעיף 4(2) לחוק האומיקרון נקבע כי נדרש קשר סיבתי בין הירידה במחזור העסקאות לבין התפשטות זן האומיקרון:

“(4) הירידה במחזורי העסקאות כאמור בפסקה (3) נגרמה מההשפעה הכלכלית של התפשטות זן האומיקרון”;

14. תכלית החוק היא מתן פיצוי לעוסקים שנפגעו בשל התפשטות נגיף האומיקרון, ולא רק בעקבות ירידה בין מחזור תקופת הזכאות בהשוואה למחזור תקופת הבסיס. צודקת המשיבה שלא מדובר בתקופת זכאות נוספת במסגרת חוק הסיוע, אלא בפיצוי לעסקים שנפגעו בעקבות התפשטות זן האומיקרון.

15. דרישת הקשר הסיבתי עוגנה בעבר בחקיקה דומה – חוק מס רכוש וקרן הפיצויים, התשכ"א – 1961 (להלן: "חוק מס רכוש"). בפרק הפיצויים בחוק מס רכוש, הוגדרו מענקי סיוע כתוצאה מנזקי מלחמה לרכוש, או כתוצאה מנזקי מלחמה עקיפים. בשורה של החלטות במסגרת ערעורים לפי חוק מס רכוש, נקבע כי יש הכרח בקיומו של קשר סיבתי בין נזק המלחמה לבין הירידה במחזור עסקאותיו של העוסק. נקבע כי דרישת הקשר הסיבתי עולה בקנה אחד עם תכלית החוק (ראו רע"א 6540/15 **כתר אחזקות בע"מ נ' מנהל מס רכוש וקרן הפיצויים** (פורסם בנבו, 18.04.2016); בע"מ 20479-05-10 **חן מרגלית**

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

- השקעות וסחר בע"מ נ' מנהל מס רכוש וקרן פיצויים (פורסם בנבו, 22.11.2010); בע"מ 1120/09 יעקב פאר נ' מנהל מס רכוש וקרן הפיצויים (פורסם בנבו, 25.12.2011).
16. סוגיית הקשר הסיבתי בהקשר של מענקי הקורונה נדונה במספר רב של החלטות ועדת הערר שהוקמה מכוח חוק התכנית לסיוע כלכלי (ראו לדוגמה: ערר 1030-21 א.ל ניהול אולמות חתונה נ' רשות המסים (פורסם בנבו, 24.03.2021); ערר 1008-21 תחנת דלק היצירה בע"מ נ' רשות המסים (פורסם בנבו, 24.03.2021); ערר 1007-21 יתד טכנולוגיות נ' רשות המסים (פורסם בנבו, 08.03.2021) וערר 1005-21 טי ג'את סיסטמס 2006 נ' רשות המסים (פורסם בנבו, 09.03.2021).
17. ככלל, בחוק הסיוע הכלכלי נקבעה הנחה עובדתית בדבר קיומו של קשר סיבתי בין הירידה במחזורי העסקאות לבין התפשטות נגיף הקורונה. הנחה עובדתית זו קיימת גם לפי חוק האומיקרון. ככל שרשות המיסים מבקשת לטעון כי תנאי הקשר הסיבתי אינו מתקיים במלואו, עליה מוטל הנטל להצביע על ממצאים עובדתיים מהימנים המעמידים בספק את קיומו של הקשר הסיבתי (ראו עמ"נ (חיפה) 27710-06-121 ב.ג ביטחון הצפון אבטחת מוסדות, ליווי טיולים ומתן שירותי רפואה נ' רשות המיסים בישראל, פס' 52-35 (פורסם בנבו, 03.01.2022). בעמ"נ 48298-11-21 מאגמה ישראל פרויקטים בע"מ נ' רשות המסים (פורסם בנבו, 12.06.2022) (להלן: "עניין מאגמה"), בית המשפט הדגיש כי קביעת הנוסחה בחוק נועדה להימנע ממצבים שבהם נדרשת "בדיקה דקדקנית" של כל עוסק ועוסק, וזאת במטרה להבריא את המשק במהירות ולהימנע ממשבר כלכלי חריף.
18. על פי הנחה עובדתית זו, העוסק אינו נדרש להוכיח קיומו של קשר סיבתי או להציג ראיות התומכות בכך. בבר"מ 7502/22 רשות המיסים נ' פודולסקי (פורסם בנבו, 22.01.2023), בית המשפט העליון קבע כי די להצביע על נתונים של ירידה במחזורי העסקאות בתקופת הזכאות בהשוואה לתקופת הבסיס על מנת להוכיח קיומו של קשר סיבתי.
19. בניגוד לטענות העוררת, בפסיקה נקבע כי ירידת מחזורים לכשעצמה, אינה מקנה זכאות למענק. מעבר לכך, אף דחיית תשלומים בעקבות משבר הקורונה אינה מקנה זכאות למענק:
- "תנאי לקבלת המענק הוא קיומו של "קשר סיבתי" בין הירידה במחזורים בתקופת הזכאות (לעומת תקופת הבסיס) לבין משבר הקורונה. שלא כטענת ב"כ המערערת איני סבור כי די בעצם העובדה כי חלה ירידה במחזורים בתקופת הזכאות על מנת לזכות באופן אוטומטי במענק. ירידה זו במחזורים יכול שתהא מטעם אחר שאינו קשור כלל ועיקר במשבר הקורונה, כמו גם שיתכן כי הירידה נובעת מכך שתשלומים בגין עבודות שהתבצעו במהלך תקופת הזכאות, שולמו במועד מאוחר יותר. אכן, עצם העובדה כי תשלום שולם באיחור בשל משבר הקורונה מהווה פגיעה בעסק, אולם ספק אם המחוקק ביקש לפצות עסקים רק בשל איחור בקבלת התשלומים." עמ"נ (מרכז) 49628-08-22 הגר רם תשתיות בע"מ נ' מדינת ישראל - רשות המיסים, פס' 9, (פורסם בנבו, 02.12.2022 - ההדגשות אינן במקור).**

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

מן הכלל אל הפרט

20. המדובר בעוררת אשר הכנסותיה ממשרד הביטחון נובעות מהתקשרויות במכרזים. כפי שעולה מטיעוני העוררת בדיון ובכתבי הטענות, הירידה בהכנסות בין השנים 2020-2022 נובעת מאי פרסום מכרזים על ידי משרד הביטחון, כבר מתחילת משבר הקורונה ועד למחצית השניה של שנת 2022. העוררת לא העלתה כל הסבר או ראייה כי חל שינוי בפעילות משרד הביטחון דווקא במהלך תקופת הזכאות לפי חוק האומיקרון, בחודשים ינואר-פברואר 2022. הפגיעה המתמשכת בהכנסות העוררת בעקבות משבר הקורונה, אינה מקנה לעוררת זכאות לפי חוק האומיקרון. אמנם, בחוק נקבע מנגנון לקביעת זכאות על פי השוואת מחזורים דו-חודשית, אך כאשר המשיבה מצליחה לבסס בראיות לפיהן לא מתקיים קשר סיבתי, על העוררת לכל הפחות להציג ראיות כלשהן התומכות בכך שהירידה במחזור העסקאות בתקופת הזכאות נגרמה בשל התפשטות זן האומיקרון.

21. בחינת דיווחי ה-ESNA של העוררת מלמדת כי משנת 2019 חלה ירידה משמעותית בהכנסותיה. ירידה זו מתבטאת גם ברמה השנתית, כאשר בשנת 2019 הכנסות העוררת הסתכמו בסך של כ-1.3 מיליון ₪, ואילו בשנת 2020 הכנסותיה הסתכמו בסך של כ-872,000 ₪ בלבד. ככל שהעוררת אכן היתה נפגעת מהתפשטות זן האומיקרון, היה מצופה כי לאחר תקופות של סגרים ומגבלות, תחול עלייה מסוימת בהכנסות העוררת. מדו"ח ה-ESNA לשנת 2021 עולה כי לאחר שהמשק שב לפעילות סדירה, דווקא בחודשים יוני-אוקטובר 2021 חלה ירידה משמעותית בהכנסות העוררת. זאת ועוד, זן האומיקרון החל להתפשט בחודש נובמבר 2021 ובאופן מפתיע, בחודש דצמבר 2021 העוררת דיווחה על הכנסות בשיעור פי שלוש הכנסות מאלה שדיווחו על ידה בחודש אוקטובר 2021.

22. מעבר לכך, בתקופת הזכאות לא נצפתה ירידה משמעותית בהכנסות ביחס להכנסות מאוחרות של העוררת באותה שנה. הכנסות העוררת בתקופת הזכאות הסתכמו בסך 4,541 ₪ ואילו הכנסותיה הדו חודשיות של העוררת בחודשים מרץ-אוקטובר 2022 נעו בין סך של 5,533 ₪ לסך של 10,499 ₪. הירידה בהכנסות ברמה השנתית נמשכה גם בשנת 2022, אז הסתכמו הכנסות העוררת בסך של פחות מ-245,000 ₪. הירידה בהכנסות לאורך שנת 2022 וייתר הממצאים שפורטו עד כה, מעידים על כך שלהתפשטות זן האומיקרון לא היתה השפעה על הכנסות העוררת.

23. מדיווחי ה-ESNA ניתן לראות שלהגבלות וסגרים לא הייתה השפעה על הדיווחים החודשיים של העוררת. אין מחלוקת שהכנסות העוררת מקורן במכרזים משנים קודמות, כך שמשבר הקורונה או התפשטות זן האומיקרון לא הגבילו את העוררת להמשיך בעסקיה. הפגיעה במהלך העסקים נגרמה בעקיפין, בשל אי פרסום מכרזים על ידי משרד הביטחון,

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

החל מתחילת משבר הקורונה ועד למחצית השנייה של שנת 2022. זאת ועוד, ב"כ העוררת העיד בהגינותו שאין בידי כל ראיה להוכחת קיומו של התנאי בדבר קיומו של קשר סיבתי.

ד. סוף דבר

24. בהיעדר ראיות התומכות בטענות העוררת, הנתונים העולים מדיווחי ה-ESNA, העובדה שרק בחודש דצמבר 2022 העוררת שבה לפעילות סדירה, כל אלה מובילים למסקנה שלהתפשטות זן האומיקרון לא הייתה השפעה על הכנסות העוררת בתקופת הזכאות.

25. נשוב ונדגיש כי כי עליית מחזורים החל מחודש מרץ 2022 ואילך, יכולה להיות אינדיקציה נוספת לקיומו של קשר סיבתי בהקשר של מענקים לפי חוק האומיקרון. במקרה שבפנינו, בחודשים מרץ-אוקטובר 2022, העוררת דיווחה על הכנסות זעומות בסך של כ-5,500 ₪ עד 10,500 ₪. המדובר באינדיקציה נוספת לכך שלהתפשטות זן האומיקרון לא היתה השפעה על פעילות העוררת בתקופת הזכאות.

26. לאור כל האמור לעיל, אנו דוחים את הערר וקובעים כי החלטת המשיבה סבירה, וכי העוררת אינה זכאית למענק לפי חוק האומיקרון. העוררת תשיב את המקדמות ששולמו לה בגין מענק זה בתוך 90 ימים מהיום, כשהם נושאים הפרשי הצמדה, ממועד קבלת המקדמות ועד למועד התשלום בפועל. ככל שסכום זה לא יוחזר בתוך 90 ימים, לסכום זה יתווספו גם הפרשי ריבית עד מועד התשלום בפועל.

27. נוכח הפגיעה המשמעותית בהכנסות העוררת בעקבות משבר הקורונה, הגם שירידה זו אינה קשורה להתפשטות זן האומיקרון, החלטנו לפסוק הוצאות בצד הנמוך. בנסיבות העניין, העוררת תישא בהוצאות המשיבה בסך 5,000 ₪. סכום זה ישולם למשיבה בתוך 30 ימים מהיום, ככל שסכום זה לא ישולם במועד, יתווספו לו הפרשי הצמדה וריבית עד למועד התשלום בפועל.

התייחסות להערת המשיבה בהשגה לאפשרות להשבת מענקים קודמים

28. מצאנו למקום להתייחס לניסוח החלטת המשיבה בהשגה, בה צוינו הדברים הבאים:

“על אף הבקשה הכוזבת, הוחלט בשלב זה להסתפק בדחיית ההשגה

...

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

נוסיף כי ירידה מאוד חדה בהכנסות העסק החלה ב 09/2019 - הרבה זמן לפני הקורונה וללא קשר לקורונה, דבר אשר יכול לגרום לדחיית כל המענקים אשר כבר אושרו בעבר!!!!!! (ההדגשות אינן במקור)

29. להתרשמותנו, העוררת לא הגישה את הבקשה בניסיון לקבל מענק שהיא אינה זכאית לו. העוררת סברה בתום לב שהיא זכאית למענק על פי הוראות החוק. לא מדובר בבקשה כוזבת או בבקשה שהוגשה בצורה רשלנית, כך שהיה ראוי להימנע מביטויים אלה, ביטויים שלא עומד מאחוריהם דבר וחצי דבר. ככל שהמשיבה סברה כי העוררת אינה זכאית למענקים לתקופות זכאות קודמות, הרי שהיה עליה לקבל החלטה על סמך נימוקים ענייניים.

30. ראוי לציין, שעל אף שאנו דנים בערר לפי חוק האומיקרון, ספק רב אם הנימוקים בהשגה או בהחלטתנו זו, יש בהם להשפיע על ההחלטות בנושא מענקי הוצאות קבועות. כאמור, החלטתנו שלא מתקיים קשר סיבתי היא בסוגיית חוק האומיקרון בלבד. המשיבה בטיעוניה הסכימה שבמקרה זה לא הובאו ראיות שהירידה בעסקאות נגרמה בשל התפשטות נגיף האומיקרון ולא בעקבות משבר הקורונה בכללותו. לא שמענו בטיעוני המשיבה, ובצדק, שהעוררת כלל אינה זכאית למענקים אחרים והיא לא נפגעה בשל משבר הקורונה.

זכות ערעור בפני בית המשפט המחוזי, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, בתוך 60 יום.

ניתנה היום, ח' סיון תשפ"ג, 28/05/2023, בהעדר הצדדים.

1252-23

חאג' יחיא ראאד, רו"ח
חבר הוועדה

ד"ר ערן בר, עו"ד
יו"ר הוועדה